

Universiteit Utrecht

Gedragstrategieën van brugklassers ter verkrijging van resource control

Directe effecten en moderatie door sekse

Master's Thesis

Utrecht University

Master's Programme in Clinical Child, Family and Education Studies

Dijken, N. A. A. (3783677)

Supervising lecturer: Dr. M. M. Vermande

Second assessor: Dr. Helen Vossen

Date: 04-04-2018

Word count: 4386

Master's thesis N. A. A. Dijken**Abstract**

Social status is important to individuals. People always live in groups and within these groups there is always a status hierarchy. Ethologists explain social status in terms of social dominance. Hawley describes social dominance as the control of resources in her Resource Control Theory. In this theory two behavioral strategies are central for the gaining of resources, prosocial and coercive strategies. This study expands on this theory by exploring a new strategy, inspirational behavior. Hypothesized is, after combining Resource Control Theory and the Socioanalytic Theory, that the inspirational strategy will be effective. Besides that the moderating role of gender was examined. Participants in this research were 619 Dutch adolescents. Data was gathered using peer-rating questions. Data showed that inspirational and coercive strategies were most effective by gaining resource control, prosocial strategies seemed to be less effective. This study expands on previous theory, and makes therefore interesting suggestions for future research.

Key words: Social dominance, resource control, behavior strategies.

Master's thesis N. A. A. Dijken

Samenvatting

Sociale status is belangrijk voor mensen. Mensen leven altijd binnen groepen en binnen deze groep is altijd sprake van een statushiërarchie. Ethologen leggen sociale status uit in termen van sociale dominantie. Hawley omschrijft in haar *Resource Control Theory* sociale dominantie als *resource control*. Hier worden twee strategieën, de prosociale en coërcieve, beschreven die mensen inzetten om *resource control* te verkrijgen. In deze studie wordt de effectiviteit van een derde strategie onderzocht, de inspirerende strategie. Op basis van de *Resource Control Theory* in combinatie met de *Socioanalytic Theory* wordt verwacht dat deze strategie effectief is. Daarbij werd verwacht dat het verband tussen strategiegebruik en *resource control* gemodereerd werd door sekse. Het onderzoek is uitgevoerd bij 619 Nederlandse adolescenten, waarbij gebruik werd gemaakt van *peer-rating questions*. Bij het verkrijgen van *resource control* bleken de inspirerende en coërcieve strategie de sterkste voorspellers en de prosociale de zwakste. Dit onderzoek heeft bijgedragen aan uitbreiding van een bestaande theorie, en geeft hierdoor interessante suggesties voor vervolgonderzoek.

Steekwoorden: sociale dominantie, resource control, gedragstrategieën.

Master's thesis N. A. A. Dijken**Introductie**

Prosociaal gedrag wordt door veel onderzoekers gezien als het antoniem van agressie. Prosociaal gedrag is georiënteerd op de ander (Hawley, 2007). Voorbeelden zijn een ander helpen, delen, troosten of samenwerken (Batson & Powell, 2003). Kinderen en adolescenten die dit gedrag vertonen worden gezien als aardig, sympathiek, vriendelijk en worden meer geaccepteerd door anderen in de groep (Rodkin et al., 2000). Agressie daarentegen is agonistisch gedrag jegens een ander (Hawley, 2007). Agressie wordt gezien als pathologisch of problematisch, zoals een teken van een tekort aan sociale vaardigheden (Pellegrini et al., 2011). Agressie wordt bijvoorbeeld geassocieerd met afwijzing; jeugdigen die dit gedrag vertonen zouden vaker onaardig worden gevonden (Salmivalli, Kaukiainen, & Lagerspetz, 2000). Kortom, volgens deze opvatting heeft agressie negatieve gevolgen op sociaal gebied en prosociaal positieve.

Als echter vanuit evolutionair oogpunt naar antisociaal gedrag gekeken wordt, blijkt dat dit gedrag wel degelijk een nuttige functie kan hebben op sociaal gebied. Jongeren die agressief gedrag vertonen, worden door leeftijdgenoten gezien als populair in de groep (Rodkin et al., 2006). Hieruit blijkt dat agressief gedrag functioneel kan zijn. Bovendien blijkt uit onderzoek dat agressie en prosociaal gedrag weleens meer aan elkaar gerelateerd zouden kunnen zijn dan men dacht. Onderzoek gericht op adolescenten toont namelijk aan dat populariteit gerelateerd is aan de mate waarin iemand agressief én prosociaal gedrag laat zien (Cillessen & Mayeux, 2004).

Vanuit de onderwijssociologie wordt naar sociale status gekeken in termen van populariteit. Populariteit wordt gemeten in de mate waarin iemand door anderen gezien wordt als een persoon met aanzien en macht (Lease, Musgrove & Axelrod, 2002). Ethologen leggen sociale status uit in termen van sociale dominantie. Sociale dominantie kan gedefinieerd worden als de mate waarin iemand een bepaalde status of invloed heeft (Dhont et al., 2014). Mensen leven altijd in groepen en binnen deze groepen is altijd sprake van een status hiërarchie (Hogan & Holland, 2003). Om groepsorganisaties te begrijpen, is sociale dominantie een belangrijk begrip (Lease et al., 2002).

Om gedrag van mensen binnen groepen te begrijpen worden drie behoeftes benoemd die mensen (onbewust) sturen in hun gedrag (Hogan & Holland, 2003; Hogan & Roberts, 2004). Zo zouden mensen, omdat zij altijd in groepen hebben geleefd, een sterke behoefte hebben aan aandacht, en om gewaardeerd en geaccepteerd te worden door anderen. Deze motivatie wordt aangeduid met de term "getting along". De tweede behoefte wordt afgeleid

Master's thesis N. A. A. Dijken

uit het feit dat mensen altijd deel uitmaken van een groep waarbij sprake is van een statushiërarchie, dit suggereert dat mensen de behoefte hebben aan status en macht. Status en macht zorgt namelijk voor toegang tot verschillende (schaarse) bronnen. Deze behoefte wordt aangeduid met de term “getting ahead”. Tot slot hebben mensen behoefte aan structuur en betekenis, wat leidt tot religie of cultuur binnen groepen. Deze behoefte wordt aangeduid met de term “finding meaning” (Hogan & Holland, 2003).

De drie hierboven benoemde basisbehoeften worden omschreven in de Socioanalytic Theory [SAT] (Hogan & Holland, 2003). De SAT is een theorie met een grondslag uit de interpersoonlijkheidspsychologie, waarbij gekeken wordt naar identiteit, reputatie en sociale rollen. Volgens deze theorie zijn “getting along”, “getting ahead” en “finding meaning” de drijfveren achter het gedrag van mensen in groepen. De sterkte aan een behoefte verschilt per persoon, evenals hoe capabel iemand is om zichzelf in een behoefte te voorzien. Hoe capabel iemand is heeft alles te maken met zijn strategiegebruik. Dit is het gedrag dat iemand inzet om zichzelf in een behoefte te voorzien. De *Resource Control Theory* [RCT] is een bekende theorie op dit gebied en richt zich op prosociaal en coëcief strategiegebruik (Hawley, 1999).

Resource Control Theory

Dominantie kent verschillende operationalisaties. Hawley (1999) definieert sociale dominantie in termen van *resource control*. De mate van *resource control* geeft aan hoe goed iemand in staat is bepaalde schaarse en gewilde bronnen te bemachtigen. Dit kan om materiële (speelgoed of voedsel), sociale (vriendschap of aandacht) of informatieve (kennis of informatie) bronnen gaan (Hawley, Little, & Pasupathi, 2002). Volgens de RCT kunnen deze schaarse bronnen verkregen worden door het inzetten van twee typen strategieën: prosociale en coëcieve strategieën (Hawley, 1999).

De prosociale strategie wordt binnen deze theorie omschreven als vriendelijk of aardig zijn, met als doel om van anderen te krijgen wat je wil. Kortom, vriendelijk gedrag dat ingezet wordt om doelen te bereiken (Hawley, 1999). Met de vriendelijke of aardige strategie wordt onder andere het helpen van anderen, advies geven of het geven van objecten bedoeld. Binnen de SAT valt deze strategie te verklaren vanuit de gedachte dat mensen behoefte hebben erkenning te krijgen van anderen en geliefd te zijn, ofwel “getting along” (Hogan & Holland, 2003). Vanuit het idee dat mensen graag goedkeuring willen van anderen, naast het feit dat zij graag hun doelen willen behalen, zou verklaard kunnen worden waarom mensen kiezen voor minder directe strategieën (zoals prosociale) om doelen te behalen. Op deze manier kunnen

Master's thesis N. A. A. Dijken

doelen behaald worden en sociale relaties worden onderhouden. Hierbij moet wel benoemd worden dat binnen de RCT prosociaal gedrag wordt ingezet voor eigen gewin, en niet vanuit altruïsme (Hawley, 2014).

Met de coërcieve strategie wordt binnen deze theorie agressief gedrag bedoeld dat wordt ingezet om bepaalde doelen te behalen (Hawley, 1999). Het wordt vanuit evolutionair perspectief bekeken en hierin worden wel degelijk voordelen van agressief gedrag gezien. Binnen de RCT wordt het nut ingezien van competitie om bepaalde schaarse bronnen binnen een groep te bemachtigen (Hawley, 2003). Vanuit de SAT kan deze strategie verklaard worden vanuit de behoefte tot “getting ahead” (Hogan & Holland, 2003). Om deze doelen te behalen is het nuttig om bepaalde coërcieve strategieën in te zetten. Het inzetten van coërcieve strategieën lijkt namelijk uit onderzoek een effectieve manier om *resource control* te verkrijgen (Hawley, 2002).

In de RCT worden twee strategieën omschreven, deze komen overeen met de motivaties “getting along” en “getting ahead” vanuit de SAT (Hogan & Holland, 2003). De SAT onderscheidt nog een derde motivatie, “finding meaning”. Als de SAT met de RCT wordt gecombineerd wordt echter een derde strategie verwacht die aansluit bij deze motivatie. Deze motivatie wordt vanuit de literatuur gekoppeld aan effectief leiderschap, of de inspirerende strategie (Vermande et al., in press). Iemand die hier succesvol in is, zou goed in staat zijn anderen te laten geloven in een doel en betekenis te geven aan bepaalde activiteiten.

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om erachter te komen of de inspirerende strategie een effectieve strategie is, naast coërcieve en prosociale strategieën. Voorspeld wordt dat inspirerend gedrag positief gerelateerd is aan zowel de prosociale als aan de coërcieve strategie. Er wordt verwacht dat inspirerend gedrag een significant percentage van de variantie verklaard in *resource control*. Over inspirerend gedrag kan op basis van de literatuur geen verwachting worden uitgesproken, omdat deze strategie voor het eerst wordt toegevoegd. De voorspelling is daarom gedaan op basis van theoretische kennis. Over de coërcieve en prosociale strategie kan wel op basis van eerder onderzoek een voorspelling worden gedaan. Uit eerder onderzoek is gebleken dat zowel prosociale als coërcieve strategieën effectief zijn bij het verkrijgen van *resource control* (Hawley, 2002).

Master's thesis N. A. A. Dijken

In dit onderzoek is eveneens gekeken of er sprake van een interactie-effect is met sekse. Dit wordt onderzocht sekse als mogelijke moderator wordt gezien tussen strategiegebruik en sociale dominantie (Ostrov & Guzzo, 2015; Ostrov, Pilat & Crick, 2006).

Methode**Participanten**

De cross-sectionele data zijn afkomstig uit de vierde wave van een groter onderzoek van gedragsbiologen en pedagogen (o.a. M. Vermande) naar strategiegebruik en dominantie (gefinancierd door het zwaartekrachtprogramma *Dynamics of Youth* van de Universiteit Utrecht). Deze data werd verzameld door onderzoeksassistenten in het voorjaar van 2014. Bij het verzamelen van de data werd gebruik gemaakt van een aselechte steekproef, van scholen uit heel Nederland. De participanten in het betreffende onderzoek waren brugklassers uit 27 verschillende klassen, verspreid over Nederland ($N = 732$). Drie klassen werden uitgesloten van het onderzoek door een technisch probleem bij het verzamelen van de data. Het uiteindelijke aantal participanten kwam hierdoor uit op 619, waarvan 53% jongen was. De leeftijd van de participanten lag tussen de 11.6 en 14.8 jaar ($M = 13.1$, $SD = .5$). Het grootste gedeelte van de participanten had een Nederlandse achtergrond (dat wil zeggen dat beide ouders in Nederland zijn geboren), namelijk 85,2%.

Procedure

Allereerst werd naar scholen door heel Nederland de vraag verstuurd of zij mee wilden werken aan het onderzoek. Na toestemming van een school en de leerkrachten werd een brief verstuurd naar de ouders van de kinderen die deel zouden nemen aan het onderzoek. In de brief stond informatie over het onderzoek, de procedure hiervan en hoe de verzamelde data opgeslagen werd. Als ouders niet wilden dat hun kind deelnam aan het onderzoek, konden zij het bijgeleverde formulier ondertekenen en afleveren op school. Ook konden ouders simpelweg contact opnemen met school om hun kind af te melden voor het onderzoek. Als ouders geen actie ondernamen, deden de kinderen mee aan het onderzoek. De leerlingen zelf werd eveneens de optie aangeboden om deelname te weigeren en zij werden op de hoogte gebracht van het feit dat zij elk moment hun deelname konden stoppen gedurende het onderzoek.

In dit onderzoek werd bij het verzamelen van data gebruik gemaakt van online vragenlijsten in Limesurvey. De online vragenlijsten bestonden uit vragen waarbij

Master's thesis N. A. A. Dijken

klasgenoten beoordeeld werden (*peer-rating questions*) en zelf-rapportage vragen (*self-report questions*). In dit onderzoek is alleen gebruik gemaakt van de data uit de *peer-rating questions*. Bij *peer-rating questions* kregen de studenten een lijst te zien van alle andere studenten in de klas die deelnamen aan het onderzoek. De volgorde waarin de namen werden aangeboden was bij elke vraag gerandomiseerd. Bij de vragen konden de studenten een onbeperkt aantal klasgenoten nomineren (zowel jongens als meisjes) op wie de vraag van toepassing was. Vervolgens gaven zij aan in hoeverre de betreffende klasgenoten het gedrag in de vraag lieten zien (1= soms; 2= vaak). Er was eveneens een optie om niemand te nomineren. Het onderzoek vond plaats tijdens lestijd onder supervisie van de leerkracht van de betreffende klas en een getrainde onderzoeksassistent. Het onderzoek nam ongeveer 45 minuten in beslag.

Meetinstrumenten

Resource control. Tijdens het onderzoek werd door middel van *peer ratings* informatie verzameld over *resource control*. In het onderzoek werd gebruik gemaakt van zes vragen over *resource control*. De vragen zijn verkregen uit het onderzoek van Olthof en collega's (2011), gebaseerd op vragen van Hawley (2003). De interne consistentie van deze vragen was hoog ($\alpha = .86$), en daarom geschikt om te gebruiken in dit onderzoek. Vragen die onder andere gesteld werden zijn: "Welke leerlingen in jouw klas hebben meestal de beste plaatsen of de leukste spullen als er wat te doen is in de klas?" en "Welke leerlingen in jouw klas zijn meestal het middelpunt van een groep klasgenoten?". Vervolgens werden continue scores berekend per vraag. De continue scores per vraag kwamen tot stand door het aantal ontvangen nominaties te delen door het aantal kinderen in de klas, minus de nominator. Hierna is een gemiddelde score berekend van alle *resource control* vragen. Als laatste stap werden de scores gestandaardiseerd en genormaliseerd met de RankIt procedure in SPSS. Dit is gedaan met het doel te corrigeren voor klassenverschillen in de wijze waarop jongeren elkaars gedrag rapporteren (Olthof et al., 2011; Reijntjes et al., 2013a; Salmivalli & Voeten, 2004).

Coërcieve strategie. In het onderzoek werd informatie verzameld over de coërcieve strategie door middel van *peer ratings*. Bij het verzamelen van de data werd gebruik gemaakt van de vragen zoals die gebruikt werden bij het onderzoek van Olthof en college's (2011). Deze vragen zijn gebaseerd op eerder onderzoek van Hawley (2003). In de vragenlijst waren zes vragen gericht op de coërcieve strategie. De interne consistentie van deze vragen was

Master's thesis N. A. A. Dijken

hoog ($\alpha=.86$), en daarom geschikt om te gebruiken in dit onderzoek. Vragen die onder andere gesteld werden zijn: “Welke van jouw klasgenoten proberen anderen zover te krijgen dat ze doen wat zij zeggen, ook als die anderen daar eigenlijk geen zin in hebben?”, en “Welke van jouw klasgenoten proberen hun zin te krijgen door anderen te laten doen wat zij hebben bedacht?”. Vervolgens werden dezelfde stappen doorlopen als bij *resource control*. Eerst werden continue scores berekend per vraag. Daarna werd een gemiddelde score berekend voor alle zes de vragen gericht op coërcief strategiegebruik. Tot slot werd eveneens hier de RankIt procedure in SPSS uitgevoerd om te corrigeren voor klassenverschillen.

Prosociale strategie. In het onderzoek werd informatie verzameld over de prosociale strategie door middel van *peer ratings*. Er werd gebruik gemaakt van de vragen zoals die gebruikt worden bij het onderzoek van Olthof en collega's (2011), deze vragen werden gebaseerd op eerder onderzoek van Hawley (2003). De interne consistentie van deze vragen was acceptabel ($\alpha=.74$), en daarom geschikt om te gebruiken in dit onderzoek. Vragen die gesteld werden zijn: “Welke van jouw klasgenoten doen heel aardig om te krijgen wat ze willen?” en “Welke van jouw klasgenoten gaan anderen zogenaamd helpen om zelf hun zin te krijgen?”. Vervolgens zijn in SPSS dezelfde stappen ondernomen als bij *resource control* en de coërcieve strategie.

Inspirerende strategie. Bij het verzamelen van data over de inspirerende strategie werd eveneens gebruik gemaakt van *peer ratings*. Drie vragen werden gecreëerd voor deze studie om te onderzoeken in welke mate jongeren gebruik maken van deze strategie (Vermande et al., in press). De interne consistentie van deze vragen was hoog ($\alpha=.87$) en daarom geschikt om te gebruiken in dit onderzoek. De volgende vragen werden hierbij geformuleerd: “Welke van jouw klasgenoten proberen anderen ergens enthousiast voor te maken, zodat ze mee willen doen?”, “Welke van jouw klasgenoten proberen anderen te overtuigen door uit te leggen waarom hun idee een goed idee is?” en “Welke van jouw klasgenoten proberen anderen over te halen om iets wel of niet te doen door het geven van adviezen of suggesties?”.

Data-analyse

Om antwoord te krijgen op de vraag of de inspirerende strategie, naast de sociaal en coërcieve, effectief is bij het verkrijgen van *resource control*, is gebruik gemaakt van een hiërarchische multiple regressieanalyse. Daarbij werd gekeken of er sprake was van een interactie-effect met sekse. Voor de variabele sekse is een dummyvariabele aangemaakt,

Master's thesis N. A. A. Dijken

0=jongens en 1=meisjes. Tevens is gecontroleerd of er assumpties waren geschonden. Bij een hiërarchische multiple regressieanalyse moet rekening worden gehouden met uitschieters, omdat de analyses hier erg door beïnvloed kunnen worden. Daarnaast moet worden voldaan aan de voorwaarden van homoscedasticiteit. Sommige assumpties konden pas in de analyses gecheckt worden, zoals non-multicollineariteit door middel van de *tolerance statistics* en *variance inflation factor* (VIF) (Allen, Bennett & Heritage, 2014).

Resultaten

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag: “Is de inspirerende strategie, naast de prosociale en coërcieve strategie, effectief bij het verkrijgen van *resource control*”, is gebruik gemaakt van een hiërarchische multi-pele regressieanalyse.

Beschrijvende statistieken

In tabel 1 is een overzicht te zien van de beschrijvende statistieken. De beschrijvende statistieken gaan over de getransformeerde scores na de RankIt procedure in SPSS. Vanwege deze procedure zijn de gemiddelden niet precies 0 en de standaarddeviaties niet 1.

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken

Variabelen	M	SD
<i>Afhankelijke variabelen:</i>		
Resource control	.01	.94
<i>Onafhankelijke variabelen:</i>		
Prosociaal strategiegebruik	.02	.91
Coërcief strategiegebruik	.02	.92
Inspirerend strategiegebruik	.00	.95

Noot. M=gemiddelde. SD=standaarddeviatie.

Correlaties

In tabel 2 zijn de Pearson-correlaties te zien van de getransformeerde scores. Alle variabelen bleken onderling een significant positieve samenhang te hebben. Het sterkste verband bestaat tussen de coërcieve en de prosociale strategie ($r=.64$). Hier kan gesproken worden van een sterke correlatie (Cohen, 1988). Hier kan eveneens van gesproken worden bij

Master's thesis N. A. A. Dijken

de coërcieve strategie en *resource control* ($r=.55$), de inspirerende strategie en *resource control* ($r=.53$), en de prosociale strategie en *resource control* ($r=.45$). Bij de overige variabelen, de inspirerende en de prosociale strategie ($r=.34$), en de inspirerende en coërcieve strategie ($r=.39$), is sprake van een gemiddeld sterke correlatie (Cohen, 1988).

Tabel 2

Pearson Correlatietoets

	Resource control	Prosociale strategieën	Coërcieve strategieën	Inspirerende strategie
Resource control	-			
Prosociale strategie	.45*	-		
Coërcieve strategie	.55*	.64*	-	
Inspirerende strategie	.53*	.34*	.39*	-

Noot. * $p < .01$

Vorbereidende analyses

Om de unieke en gecombineerde variantie te onderzoeken van alle drie de strategieën bij het verkrijgen van *resource control*, is een standaard multiple regressie is uitgevoerd. De unieke variantie bleek het hoogst bij de inspirerende strategie met 31% ($R^2=.31$, $p<.00$), gevolgd door de coërcieve strategie met 26% ($R^2=.26$, $p<.00$). De prosociale strategie zorgde voor de laagste unieke verklaarde variantie 8% ($R^2=.08$, $p=.01$) bij het verkrijgen van *resource control*. Alle strategieën samen genomen verklaarde 43% ($R^2=.43$, $p<.00$) van de variantie in *resource control*.

Regressieanalyse

In tabel 3 worden de uitkomsten van de analyses weergegeven. In de eerste stap van de hiërarchische multipele regressieanalyse zijn sekse, inspirerend, coërcief en prosociaal gedrag als predictoren ingevoerd. In de tweede stap zijn daar de interactie-effecten van sekse met elke gedragstrategie aan toegevoegd. In tabel 3 is te zien dat het eerste model een

Master's thesis N. A. A. Dijken

significante voorspeller is van *resource control*. De predictoren in dit model (seks, inspirerend, coërcief en prosociaal gedrag) verklaren samen 43% van de variantie ($R^2 = .43$, $F(4, 614) = 115.85$, $p < .00$) in *resource control*. Alle drie de gedragstrategieën zijn een significante voorspeller van *resource control*. Uit de analyses blijkt dat de inspirerende en de coërcieve strategie sterke voorspellers zijn, de prosociaal heeft de minst grote invloed. Sekse blijkt geen significante voorspeller op het verkrijgen van *resource control*.

Model 2 (stap 2) liet geen significante toename in de verklaarde variantie laat zien ($\Delta R^2 = .005$, $F(3, 611) = 1.65$, $p = .18$). Geen enkele interactieterm was significant. Sekse had dus geen invloed op de sterkte van het verband tussen gedragstrategie en *resource control*. Om die reden is de tweede stap niet opgenomen in tabel 3 (zie de Appendix voor de resultaten voor beide stappen).

Tabel 3

R² Change en de Gestandaardiseerde Coëfficiënten voor de Voorspelling van Resource Control voor de Significante Stappen

Predictor	Resource Control	
	ΔR^2	β
Stap 1:	.43**	
Geslacht		.06
Inspirerende strategie		.35**
Coërcieve strategie		.35**
Prosociale strategie		.10*

Noot. * $p = .01$. ** $p < .001$.

Discussie

Mensen leven in groepen en binnen deze groepen is altijd sprake van een statushiërarchie (Hogan & Holland, 2003). Vooral als adolescenten naar de middelbare school gaan is het verkrijgen van status binnen de nieuwe groep belangrijk (Brown & Larson, 2009), omdat status toegang geeft tot hulpbronnen (Hogan & Holland, 2003). Om tot deze hulpbronnen te komen zetten mensen verschillende strategieën in, volgens de RCT coërcieve (getting ahead) en prosociale (getting along) strategieën (Hawley, 1999). In huidig onderzoek is een mogelijke derde strategie, de inspirerende strategie (finding meaning), onderzocht. Hierbij is gepoogd antwoord te geven op de volgende vraag: is de inspirerende strategie, naast coërcieve

Master's thesis N. A. A. Dijken

en prosociale strategieën, een effectieve strategie voor het verkrijgen van *resource control*? Daarnaast is gekeken of een mogelijk verband gemodereerd werd door sekse. Verwacht werd dat inspirerend gedrag een effectieve strategie is om *resource control* te verkrijgen, en dit verband gemodereerd wordt door sekse. Om deze hypothesen te onderzoeken is gebruik gemaakt van een hiërarchische multiple regressie.

Voor het uitvoeren van de hiërarchische multiple regressie is een correlatietoets gedaan. Hieruit komt naar voren dat alle predictoren positief samenhangen met elkaar en met *resource control*. Dit komt overeen met de verwachting dat alle drie deze strategieën worden ingezet met hetzelfde doel (Allen et al., 2014). Vervolgens is een hiërarchische multiple regressie uitgevoerd met de drie gedragstrategieën en sekse. Hieruit kwam naar voren dat de inspirerende en de coërcieve strategie de twee sterkste voorspellers waren van *resource control*. Prosociaal blijkt de zwakste voorspeller. Dit geeft antwoord op de onderzoeksvraag of de inspirerende strategie, naast de coërcieve en de prosociale strategie, effectief is bij het verkrijgen van *resource control*. De inspirerende strategie blijkt zelfs effectiever dan de prosociale.

Dat de coërcieve en prosociale strategieën voorspellers zijn van het verkrijgen van *resource control* is in eerder onderzoek aangetoond en daarom geen onverwachte uitkomst (Hawley, 2007). Onderzoek toont echter inconsistente resultaten in hoeverre de prosociale strategieën effectief is. Uit onderzoek van Hawley (2003) kwam bijvoorbeeld dat de prosociale strategieën bovengemiddeld effectief is, maar in ander onderzoek (Olthof et al., 2011) werd een matig effect gevonden. Hierbij moet vermeldt worden dat de items van Hawley (2003) iets zijn aangepast in het onderzoek van Olthof en collega's (2011). Een interessante uitkomst van het onderzoek is dat de inspirerende strategie een sterke voorspeller blijkt van *resource control*. Aan de hand hiervan kan voorzichtig de conclusie worden getrokken dat het terecht was om een derde strategie te verwachten, die aansloot bij de behoefte "finding meaning" (Hogan & Holland, 2003).

De tweede hypothese richtte zich op de invloed van sekse op de relatie tussen de gedragstrategieën en *resource control*. Het huidige onderzoek vond geen bewijs voor een moderatie effect van sekse. In verschillende onderzoeken kwam terug dat coërcieve strategieën meer bij jongens voorkwamen en prosociale strategieën meer bij meisjes (Hawley, 2003; Olthof et al., 2011). Deze onderzoeken richtten zich echter niet op het modererende effect van sekse op het verband tussen de gedragstrategieën en *resource control*. Omdat in eerder onderzoek werd gesuggereerd dat sekse mogelijk een modererende rol kan spelen werd

Master's thesis N. A. A. Dijken

hier de verwachting op afgesteld (Ostrov & Guzzo, 2015; Ostrov, Pilat & Crick, 2006). Echter uit onderzoek van Hawley (2002) kwam eveneens naar voren dat sekse geen invloed heeft op de relatie tussen strategie en *resource control*.

Het huidige onderzoek kent een aantal beperkingen, zo bestaat de onderzoekspopulatie hoofdzakelijk uit kinderen met een Nederlandse achtergrond. Hierdoor zijn de resultaten mogelijk niet representatief voor de gehele bevolking. Daarnaast is er sprake van geneste data, omdat de data is verzameld binnen klassen binnen scholen. Veenstra (1999) raadt dan aan om gebruik te maken van een multiniveau analyse. In het huidige onderzoek zal dit echter waarschijnlijk geen invloed hebben gehad op de resultaten, omdat gebruik is gemaakt van een standaardisatie procedure per klas (RankIt) (Olthof et al., 2011). Een derde tekortkoming is het beperkt aantal vragen in de vragenlijst over inspirerende strategie, waardoor wellicht een minder compleet beeld is ontstaan van inspirerende strategie. In vervolgonderzoek kan hier rekening mee gehouden worden door eventueel meer vragen te formuleren bij deze strategie.

Door het onderzoeken van een derde gedragstrategie is een basis gelegd voor uitbreiding van een bestaande theorie. Waar eerder hoofdzakelijk onderzoek werd gedaan naar prosociaal en coërcief strategiegebruik (Hawley, 2003, 2007; Olthof et al., 2011), kan mogelijk in de toekomst meer onderzoek gericht worden op de drie strategieën uit het huidige onderzoek. Onderzoek hiernaar kan in de toekomst meer inzicht geven in het gedrag van adolescenten. Inzicht hierin geeft mogelijk implicaties voor verder onderzoek en interventies (Findley & Ojanen, 2013).

Een suggestie voor vervolg onderzoek ligt mogelijk in een combinatie met eerder onderzoek van Ostrov en collega's (2006) die eveneens een alternatieve strategie onderzochten, naast de coërcieve en prosociale strategie. In het huidige onderzoek werd gekeken naar drie strategieën bij brugklassers, waarbij de inspirerende nieuw was. Ostrov en collega's (2006) hebben het in hun onderzoek over de assertieve strategie, naast de originele strategieën. De assertieve strategie heeft overeenkomsten met de prosociale, maar wordt als minder positief gezien. Kinderen die dit inzetten proberen te beïnvloeden/manipuleren en verzoeken doen om sociale status of *resource control* te verkrijgen, zonder hierbij vijandig of boos te worden. Het verschil in de onderzoeken zit hem hoofdzakelijk in de leeftijd, omdat Ostrov en collega's (2006) het onderzoek uitvoerden onder kinderen tussen de vier en zes jaar. Daarnaast verwachtte zij deze strategie hoofdzakelijk bij meisjes. Wellicht is het interessant om in vervolg deze vier strategieën te onderzoeken bij brugklassers. Op deze manier kan de theorie verder worden uitgebreid.

Master's thesis N. A. A. Dijken

Conclusie

Huidig onderzoek heeft antwoord gegeven op de vraag of de inspirerende strategie, naar coërcief en prosociaal, een effectieve strategie is bij het verkrijgen van *resource control*. Uit dit onderzoek komt naar voren dat dit het geval is, en blijkt het zelfs een effectievere strategie dan de prosociale. Door te kijken of een derde strategie nuttig is, is er gewerkt aan uitbreiding van de bestaande theorie van Hawley (1999), waarbij inzichten zijn gebruikt van de SAT (Hogan & Holland, 2003). Inzicht in deze strategieën geeft een beter begrip van het gedrag dat adolescenten laten zien en kunnen implicaties bieden voor interventies. Mogelijk kan adolescenten sociaal geaccepteerder strategiegebruik aangeleerd worden, wat hen toch hetzelfde resultaat oplevert (resource control) In toekomstig onderzoek is het wellicht nuttig om verdere strategieën te onderzoeken.

Appendix

Tabel 4

R² Change, Totaal R² en de Gestandaardiseerde Coëfficiënten voor de Voorspelling van Resource Control

Predictor	Resource Control	
	ΔR^2	β
Stap 1:	.430**	
Geslacht		.056
Inspirerende strategie		.352**
Coersieve strategie		.351**
Prosociale strategie		.103*
Stap 2:	.005	
Geslacht		.056
Inspirerend		.365**
Coersief		.404**
Prosociaal		.104
Prosociaal*Geslacht		.001
Coersief*Geslacht		.084
Inspirerend*Geslacht		.013
Totaal R ²	.435**	

Noot. *p<.050. **p<.001. β = gestandaardiseerde coëfficiënten

Master's thesis N. A. A. Dijken

Referenties

- Allen, P., Bennett, K., & Heritage, B. (2014). *SPSS statistics version 22: A practical guide*. South Melbourne: Cengage Learning.
- Batson, C. D., & Powell, A. A. (2003). Altruism and prosocial behavior. In T. Millon & M. J. Lerner (Eds.), *Handbook of psychology: Personality and social psychology* (pp. 463). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Brown, B. B., & Larson, J. (2009). Peer relationships in adolescence. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology* (3rd ed.). (pp. 74-103). Hoboken, New York: Wiley.
- Cillessen, A. H., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the association between aggression and social status. *Child Development*, 75, 147-163. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00660.x
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.cub.2014.10.014>
- Dhont, K., Hodson, G., Costello, K., & MacInnis, C. C. (2014). Social dominance orientation connects prejudicial human–human and human–animal relations. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48, 543–549.
doi:[dx.doi.org/10.1016/j.jep.2013.12.020](https://doi.org/10.1016/j.jep.2013.12.020)
- Findley, D., & Ojanen, T. (2013). Adolescent resource control: Associations with physical and relational aggression, prosocial and withdrawn behaviors, and peer regard. *International Journal of Behavioral Development*, 37, 518-529.
doi:10.1177/0165025413503420
- Hawley, P. H. (1999). The ontogenesis of social dominance: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review*, 19, 97-132. doi:10.1006/drev.1998.0470
- Hawley, P. H. (2003). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: a case for the well-adapted machiavellian. *Merrill-Palmer Quarterly*, 49, 279-309. doi:10.1353/mpq.2003.0013
- Hawley, P. H. (2014). The duality of human nature: Coercion and prosociality in youths' hierarchy ascension and social success. *Current Directions in Psychological Science*, 23, 433-438. doi:<https://doi.org/10.1177/0963721414548417>

Master's thesis N. A. A. Dijken

- Hawley, P. H., Little, T. D., & Pasupathi, M. (2002). Winning friends and influencing peers: Strategies of peer influence in late childhood. *Journal of Behavioral Development, 26*, 446-474. doi:10.1080/01650250143000427
- Hogan, J., & Holland, B. (2003). Using theory to evaluate personality and job-performance relations: A socioanalytic perspective. *American Psychological Association, 88*, 100-112. doi:10.1037/0021-9010.88.1.100
- Hogan, R., & Roberts, B. W. (2004). A socioanalytic model of maturity. *Journal of Career Assessment, 12*, 207-217. doi:10.1177/1069072703255882
- Judge, T. A., Piccolo, R. F., & Kosalka, T. (2009) The bright and dark sides of leader traits: A review and theoretical extension of the leader trait paradigm. *The Leadership Quarterly, 20*, 855–875. doi:10.1016/j.leaqua.2009.09.004
- Lease, A. M., Musgrove, K. T., & Axelrod, J. L. (2002). Dimensions of social status in preadolescent peer groups: Likeability, perceived popularity, and social dominance. *Social Development, 11*, 508-533. doi: 10.1111/1467-9507.00213
- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339-359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Ostrov, J. M., & Guzzo, J. L. (2015). Prospective associations between prosocial behavior and social dominance in early childhood: Are sharers the best leaders? *The Journal of Genetic Psychology, 176*, 130-138. doi:10.1080/00221325.2015.1018860
- Ostrov, J. M., Pilat, M. M., & Crick, N. R. (2006). Assertion strategies and aggression during early childhood: A short-term longitudinal study. *Early Childhood Research Quarterly, 21*, 403–416. doi:10.1016/j.ecresq.2006.10.001
- Pellegrini, A. D., Roseth, C. J., Ryzin, M.J. van, & Solberg, D. W. (2011). Popularity as a form of social dominance. In A. H. N. Cillessen, D. Schwarz, & L. Mayeux. (Eds.), *Popularity in the peer system*. (pp. 123-139). New York: The Guilford Press.
- Reijntjes, A., Vermande, M. M., Goossens, F. A., Olthof, T., van de Schoot, R., Aleva, E. A., & Meulen, M. van der. (2013). Developmental trajectories of bullying and social dominance in youth. *Child Abuse and Neglect, 37*, 224-234. doi:http://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2012.12.004
- Rodkin, P. C., Farmer, T. W., Pearl, R., & Van Acker, R. (2000). Heterogeneity of popular boys: Antisocial and prosocial configurations. *Developmental Psychology, 36*, 14-24. doi:10.1037//0012-1649.36.1.14

Master's thesis N. A. A. Dijken

- Rodkin, P., Farmer, T., Pearl, R., & Van Acker, R. (2006). They're cool: Social status and peer group supports for aggressive boys and girls. *Social Development, 15*, 175-204. doi:10.1046/j.1467-9507.2006.00336.x
- Salmivalli, C., Kaukiainen, A., & Lagerspetz, K. (2000). Aggression and sociometric status among peers: Do gender and type of aggression matter? *Scandinavian Journal of Psychology, 41*, 17-24. doi:10.1111/1467-9450.00166
- Salmivalli, C., & Voeten, M. (2004). Connections between attitudes, group norms, and behaviour in bullying situations. *International Journal of Behavioral Development, 28*, 246-258. doi:10.1080/01650250344000488
- Veenstra, R. (1999). Leerlingen – klassen – scholen: Prestaties en vorderingen van leerlingen in het voortgezet onderwijs s.n.
- Vermande, M. M., Gilholm, P. A., Reijntjes, A. H. A., Hessen, D. J., Sterck, E. H. M., & Overduin-de Vries, A. M. (in press). Is inspiring group members an effective predictor of social dominance in early adolescence? Direct and moderated effects of behavioral strategies, social skills, and gender on resource control and popularity. *Journal of Youth and Adolescence*. doi:10.1007/s10964-018-0830-9